

Tulevaisuustiedon tulkinta

Tuomas Kuhmonen

Tutkimusjohtaja, KTT, MMM, agr., dos. ym.

Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto (Vesanto)

*Kurkistus tulevaisuuteen, mitä ennakointi tarkoittaa yritystasolla –webinaari
Internetti 04.11.2020*

Ennakointi, tulevaisuustieto

- Tulevaisuutta ei ole olemassa, siitä ei ole dataa eikä havaintoja: kaikki tulevaisuutta koskeva tieto on **näkemyksellistä**
- Ihmisen toimintaa sisältävät tulevaisuudet ovat **avoimia**, niihin voidaan vaikuttaa
- Ennakointi **ei ole ennustamista**: eksakti ennustaminen edellyttää mekanistista toimintatapaa (luonnontieteet, neoklassinen taloustiede)
- Ennakointi on tulevaisuutta koskevien signaalien ja näkemysten **tunnistamista ja arviointia** tietystä näkökulmasta (oma toimiala, oma alue, oma organisaatio, oma tiedonintressi...)
- Ennakointityössä voidaan tunnistaa ja arvioida esimerkiksi **megatrendejä, trendejä ja heikkoja signaaleja** tai suunnitella ja arvioida **skenaarioita** tai **tulevaisuuskuvia**

Trendit vaihtoehtoisten tulevaisuuksien ilmentyminä

Megatrendit

- Monikanavaisia (io-päätteisiä?) **valtavirtoja**, joilta useimmat toimialat, alueet ja toimijat eivät voi välttyä: globalisaatio, urbanisaatio, digitalisaatio, automaatio...

Trendit

- Jollakin toimialalla, alueella tai toimijajoukossa vaikuttava **kehityssuunta**: lähiruoka, etätyö, jakamistalous, kaupunkiseutujen hajautuminen, puurakentaminen, täsmäviljely...

Heikot signaalit

- **Muutosoireita**, joista voi tulla trendejä tai jotka voivat hiipua pois: maalaistuminen, paikkaseksikkyyys, kohtuutalous (degrowth), tee-se-itse –heimot...

Trendit vaihtoehtoisten tulevaisuuksien ilmentyminä

Megatrendit

- Monikanavaisia (io-päätteisiä?) **valtavirtoja**, joilta useimmat toimialat, alueet ja toimijat eivät voi välttyä: globalisaatio, urbanisaatio, digitalisaatio, automaatio...

→ SOPEUDU TAI HYÖDYNNÄ?

Trendit

- Jollakin toimialalla, alueella tai toimijajoukossa vaikuttava **kehityssuunta**: paikallinen ruoka, etätyö, jakamistalous, kaupunkiseutujen hajautuminen, puurakentaminen, täsmäviljely...

→ HYÖDYNNÄ NIIN KAUAN KUIN JATKUU?

Heikot signaalit

- **Muutosoireita**, joista voi tulla trendejä tai jotka voivat hiipua pois: agroekologia, kohtuutalous (degrowth), tee-se-itse –heimot...

→ OTA RISKI?

Trendejä on!

Maatalouden ympäristöpolitiikka

Agroekologia

Eläinten hyvinvointi

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen

Hoivapalvelut

Muuttuvat viljelyolosuhteet (ilmastonmuutos)

Julkisen sektorin muuttuva rooli

Edullinen asuminen maaseudulla

Kiertotalous

Ilmastonmuutos

Osuustoiminta

Yhteisöllinen toiminta

Yhteisöperustaiset ruokajärjestelmät

Vähähiilinen talous

Kohtuutalous

Jakeluperustaiset ruokajärjestelmät

Ruokavalioperustaiset ruokajärjestelmät

Digitaalisaatio

Maatilojen erikoistuminen vs. monipuolistuminen

Tee-se-itse -liike

Kahtiajakautuneet ruokamarkkinat: hinta ja laatu

Ruokajärjestelmän läpinäkyvyys

Epäoikeudenmukaisuuden lisääntyminen

Verkkokauppa

Ekotehokkuus

Luontomatkailu

Ekokylät

Opetusmaatilat

Luonnonsuojelu

Sään ääri-ilmiöt

Tilakoon kasvu

Maatilojen uudet riskit

Maanviljely elämäntapana

Ruokaturva

Ruokaan liittyvät itsemääräämisoikeus (food sovereignty)

Ruokamatkailu

Ruokahävikki

Ruokaan liittyvät terveysriskit

Fossiilitalous

Maatiloista yrityksiksi, viljelijöistä johtajiksi

Keikkatalous

Kaupunkien turvattomuus

Kaupungistuminen

Globalisaatio

Hallinnan ongelmat ja ristiriidat

Energian kysynnän kasvu

Perinnematkailu

Kotipuutarhat

Maahanmuuttajien kotoutuminen

Osaamistalous

Paikallisuuden paradigma

Uusien teknologioiden ilmentymät

Markkinavaihteluiden kasvu

Merkitys- ja elämystalous

Pienten yksiköiden merkitys

Monipaikkainen elämä

Luonnonmukainen elämäntapa

Neoliberalismi

Uudet nomadit

Oligopolistiset markkinat

Ympäristövaikutusten ulkoistaminen

Pandemiat ja epidemiat

Paikkojen brändäys

Hyvinvointivaltio

Hyvinvointi

Paikkaidenteetti

Politiikan vaikuttavuus ja kohtaantuminen

Politiikan epävakaas ja hajaantuminen

Saastuminen

Pop-up -kulttuuri

Väestönkasvu

Postmaterialimi, aineeton hyvinvointi

Käytäntöperustaiset ruokajärjestelmät

Täsmäviljely

Tuottavuus ja kilpailukyky

Ammatilliset verkostot

Protektionismi

Julkishyödykkeet

Paikallinen ruoka, lähiruoka

Sääntely ja tuki

Etätyö

Uusiutuvat energialähteet, bioenergia

Resilienssi

Kilpailu resursseista

Maaseudun taantuminen

Villiruoka

Nuoret yrittäjät

Maaseudun energiayhteisöt

Maaseudun tapahtumamatkailu

Maaseudun "hubit"

Maaseudun elämäntapa

Maaseudun kakkos- ja loma-asunnot

Maaseudun liikunta- ja seikkailutoiminnot

Maaseutumatkailu

Maaseudun vapaaehtoistyö

Omavaraisuus

Jakamistalous

Hidas ruoka ja hidas elämäntapa

Sosiaalinen pääoma

Yhteiskunnalliset yritykset ja yrittäjät

Sosiaaliset innovaatiot

Sosiaalinen media

Sukupolvenvaihdokset

Kestävyysmurros, -siirtymä

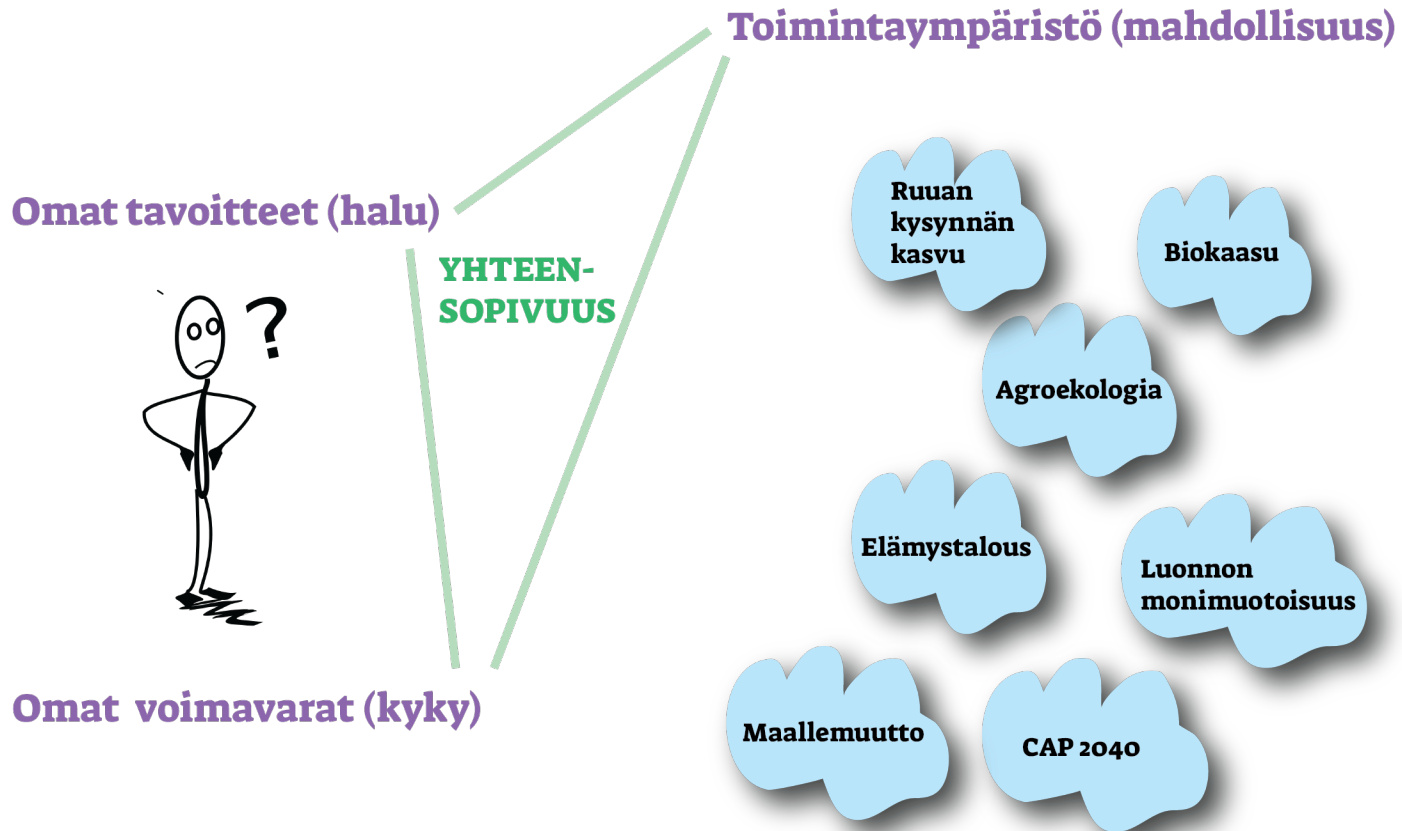
Kestävä ruoka

Kestävä elämäntapa

Teknoruoka

Lähde: Kuhmonen ym. 2020 (Ruralization)

Ennakointi on strategiatason toimintaa

TULEVAISUUS = HALU X KYKY X MAHDOLLISUUS

Ennakointitiedon lähteitä

Tiedotusvälineet

Ennakointia ja tulevaisuudentutkimusta tekevät organisaatiot

- Tulevaisuuden tutkimuskeskus <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/turun-kauppakorkeakoulu/tulevaisuuden-tutkimuskeskus>
- Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta <https://www.eduskunta.fi/FI/valiokunnat/tulevaisuusvaliokunta/Sivut/default.aspx>
- Valtioneuvoston kanslia <https://vnk.fi/ennakointi>
- SITRA <https://www.sitra.fi/teemat/ennakointi/>
- Pohjois-Savon liitto (foreSavo) <https://foresavo.fi>
- EU https://ec.europa.eu/knowledge4policy/foresight_en,
<https://ec.europa.eu/jrc/en/research/crosscutting-activities/foresight>
- FAO <http://www.fao.org/global-perspectives-studies/resources/en/?keywords=92445>
- OECD <https://www.oecd.org/publications/oecd-fao-agricultural-outlook-19991142.htm>

Alan toimijat: toiset yrittäjät, ministeriöt, MTK, panostoimittajat, jalostajat...